

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndob/41/2024
Identifikačné číslo spisu:	6124310257
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6124310257.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobkyne AGRO TAMI, a.s., so sídlom Cabajská 10, 950 22 Nitra, IČO: 36 467 430, zastúpenej advokátom JUDr. Oldrichom Lejnarom, LL.M., so sídlom Nad traťou 26, 060 01 Kežmarok, proti žalovanému Slovenský mliekarenský zväz, so sídlom Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava IČO: 17 314 402, zastúpenému advokátom JUDr. Ivanom Jánošíkom, so sídlom Klincová 35, 810 05 Bratislava, o zaplatenie 205 451,27 eura s príslušenstvom, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na prejednanie a rozhodnutie sporu j e Mestský súd Bratislava IV.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica v upomínacom konaní sp. zn. 22Up/1109/2024 vydal dňa 10. júna 2024 platobný rozkaz, proti ktorému žalovaný podal včas odpor s vecným odôvodnením. Na základe návrhu žalobkyne na pokračovanie v konaní bola vec postúpená Mestskému súdu Bratislava III ako súdu príslušnému na jej prejednanie podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 307/2016 Z. z.“).

2. Mestský súd Bratislava III s postúpením sporu nesúhlasil a postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením sporu. Poukázal na to, že žalobkyňa sa voči žalovanému domáha vydania bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť úhradou poplatku na podporu spotreby a odbytu mlieka a mliečnych výrobkov na území Slovenskej republiky (ďalej aj „propagačný poplatok“), fakturovaného na základe článku 9.7 odvetvovej dohody uzavretej dňa 30. novembra 2009 a § 13 zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka (ďalej len „zákon č. 543/2007 Z. z.“) v znení zákona č. 390/2009 Z. z. Zdôraznil, že medzi žalobkyňou a žalovaným, ktorý nie je podnikateľským subjektom, ale občianskym združením, neexistuje žiadny obchodnoprávny

vzťah, na ktorý by bolo možné uplatniť ustanovenia zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OBZ“). Podľa názoru Mestského súdu Bratislava III (ďalej aj „predkladajúci súd“) sa jedná o občianskoprávny spor, na ktorý je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), zákona č. 543/2007 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2017 a zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 280/2017 Z. z.“). Na konanie v predmetnej občianskoprávnej veci je podľa názoru predkladajúceho súdu príslušný Mestský súd Bratislava IV.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“) ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III (§ 43 ods. 2 CSP) po preskúmaní veci dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný.

4. Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. odpor, ktorý súd neodmietol, odošle žalobcovi bez zbytočného odkladu spolu s výzvou, aby sa k nemu v lehote 15 dní vyjadril a aby v tej istej lehote navrhol pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku.

5. Podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z., ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na pokračovanie v konaní, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a strany o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd strany upovedomí o pokračovaní v konaní.

6. Podľa § 12 ods. 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

7. Podľa § 13 CSP na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

8. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba sídlo.

9. Podľa § 22 písm. a) CSP na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave.

10. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

11. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

12. Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“), sídlom Mestského súdu Bratislava IV je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

13. Podľa § 261 ods. 1 OBZ táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

14. Podľa § 261 ods. 2 OBZ touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

15. Podľa § 261 ods. 3 OBZ na účely odseku 2 subjektom verejného práva je

- a) štátny orgán,
- b) obec,
- c) vyšší územný celok,
- d) právnická osoba, ktorá spĺňa požiadavky podľa odseku 4,
- e) združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden zo subjektov verejného práva uvedených v písmenách a) až d).

16. Podľa § 261 ods. 4 OBZ právnická osoba podľa odseku 3 písm. d) je osoba založená alebo zriadená na účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú výrobný alebo obchodný charakter, a

- a) je úplne alebo z väčšej časti financovaná subjektom verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d),
- b) je kontrolovaná subjektom verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d) alebo
- c) subjekt verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d) vymenúva alebo volí viac ako polovicu členov jej riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu.

17. Už v uznesení sp. zn. 1Ndc/13/2020 z 24. februára 2021 Najvyšší súd SR konštatoval, že s ohľadom na skutočnosť, že k postúpeniu sporu (veci) môže dôjsť nielen za splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 43 ods. 1 CSP, ale aj pri splnení podmienok uvedených v ustanovení § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, je potrebné pojem „postúpenie sporu“ použitý v ustanovení § 43 ods. 2 CSP vykladať extenzívne, t. j. tak, že pod postúpením sporu treba rozumieť nielen postúpenie sporu ako výsledok postupu súdu podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ale aj ako výsledok postupu súdu podľa ustanovenia § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní.

18. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť bolo potrebné zodpovedať otázku, či predmetom konania je občianskoprávny alebo obchodnoprávny nárok. Najvyšší súd SR už vo svojom uznesení sp. zn. 6Ndc/15/2019 z 11. decembra 2019 vyslovil, že pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva. V okolnostiach tohto ktorého prípadu preto nepôjde o prejudikovanie meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o kritéria určujúce príslušnosť súdu ako jednej z podmienok konania.

19. Zo spisu vyplýva, že ide o spor o vydanie bezdôvodného obohatenia, kedy žalovaný sa mal na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatiť (získať majetkový prospech) tým, že uhradil faktúry, ktorými mu žalovaný (za ostatné tri roky) fakturoval propagačný poplatok podľa čl. 183 nariadenia (ES) č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (ďalej len „nariadenie č. 1234/2007“). Žalobkyňa poukázala na to, že predmetné nariadenie nestanovuje výšku tohto poplatku, ani spôsob jeho výpočtu, či mechanizmus výberu. Zároveň podľa nariadenia č. 1234/2007 môže propagačný poplatok vyberať iba členský štát Európskej únie a tento poplatok môže byť ukladaný výlučne výrobcom mlieka, ktorým žalobkyňa nie je. Výšku propagačného poplatku a mechanizmus jeho výberu upravuje odvetvová dohoda uzavretá dňa 30. novembra 2009 medzi Slovenským zväzom prvovýrobcov mlieka, žalovaným a Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „odvetvová dohoda“), a to v bodoch 9.3, 9.4 a 9.7. Táto úprava je podľa názoru žalobkyne neplatná pre rozpor s článkom 59 a článkom 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, keďže na vnútroštátnej úrovni nebol prijatý žiadny právny predpis, ktorý by zaviedol propagačný poplatok aj pre nákupcov mlieka. Zdôraznila tiež, že keďže nie je členom žalovaného občianskeho združenia, toto jej nemôže ukladať žiadne povinnosti. Podľa názoru žalobkyne právny dôvod na vyberanie propagačného poplatku odpadol, keď nariadenie č. 1234/2007 bolo k 1. januáru 2014 zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (ďalej len „nariadenie č. 1308/2013“) a zároveň zákon č. 543/2007 Z. z. bol zrušený

zákonom č. 280/2017 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2018. Z novej zákonnej úpravy vyplýva, že od 1. januára 2018 sa môže v odvetvovej dohode určiť výlučne poplatok za nadbytočné množstvo podľa čl. 142 nariadenia č. 1308/2013, čo je ale iný poplatok ako propagačný poplatok. Z uvedeného podľa názoru žalobkyne vyplýva, že na strane žalovaného nikdy neexistoval právny dôvod na vyrubovanie propagačného poplatku žalobkyni ako nákupcovi mlieka a pokiaľ by aj tento dôvod daný bol, tak zmenou právnej úpravy od 1. januára 2014 odpadol. Popri istine žiadala žalobkyňa priznať aj úroky z omeškania v zmysle § 369 OBZ a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky podľa § 369c ods. 1 OBZ.

20. Pre založenie kauzálnej príslušnosti na konanie v obchodnoprávných sporoch podľa § 22 CSP nestačí, že ide o spor medzi právnickými osobami, ale je nevyhnutné, aby bola naplnená kvalitatívna stránka pojmu obchodnoprávny spor, o ktorý ide vtedy, ak ide o spor podľa druhej časti Obchodného zákonníka, prípadne o spor zo záväzkového vzťahu, ktorý možno podľa ustanovení § 261 a § 262 OBZ považovať za obchodný záväzkový vzťah, spravujúci sa ustanoveniami tretej časti Obchodného zákonníka. Z ustanovenia § 489 OZ vyplýva, že záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Najvyšší súd SR sa preto ďalej zaoberal tým, či je možné záväzkový vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným považovať za obchodný záväzkový vzťah podľa tretej časti OBZ.

21. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR v predloženej veci nejde o obchodný záväzkový vzťah, pretože nie sú naplnené zákonné predpoklady podľa § 261 ods. 1, § 261 ods. 2, ani podľa § 261 ods. 6, či podľa § 262 OBZ. Nejedná sa totiž o záväzkový vzťah medzi podnikateľmi, pri ktorého vzniku by s prihliadnutím na všetky okolnosti bolo zrejmé, že sa týka ich podnikateľskej činnosti (§ 261 ods. 1 OBZ). Žalovaný Slovenský mliekarenský zväz je občianske združenie podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, z ktorého stanov (č. 1. 62 a nasl. spisu) nevyplýva, že by popri svojej hlavnej činnosti malo vykonávať aj podnikateľskú činnosť. Pokiaľ by aj Slovenský mliekarenský zväz mohol byť na účely § 261 ods. 2 v spojení s § 261 ods. 3 písm. d) a ods. 4 OBZ považovaný za subjekt verejného práva (vzhľadom na to, že jeho členmi sú aj niektoré vysoké a stredné školy), tak vyberanie tzv. propagačného poplatku (poplatok na podporu spotreby a odbytu mlieka a mliečnych výrobkov na území Slovenskej republiky) sa podľa názoru Najvyššieho súdu SR netýka zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky žalovaného. Predmetný poplatok je príjmom Mliečneho fondu, z ktorého prostriedkov sa realizujú propagačné a informačné kampane na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pôvodom zo Slovenska, teda činnosti slúžiace predovšetkým záujmom slovenských prvovýrobcov a spracovateľov mlieka (prispievateľov Mliečneho fondu). Zároveň nejde ani o žiaden z prípadov uvedených v § 261 ods. 6 OBZ (tzv. absolútne obchodné záväzkové vzťahy) a v konaní nebola tvrdená ani existencia dohody v zmysle § 262 OBZ (voľba režimu Obchodného zákonníka dohodou strán), keď naopak žalobkyňa poukazuje na to, že medzi ňou a žalovaným neexistuje žiaden zmluvný vzťah.

22. S prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, nebolo možné v danom štádiu konania (pri nachádzaní príslušnosti súdu na konanie o spore) dospieť k inému záveru, než, že sa jedná o občianskoprávny spor, preto ako súd príslušný na konanie neprichádza do úvahy súd, ktorého príslušnosť by sa určila podľa § 22 CSP (kauzálna príslušnosť na konanie v obchodnoprávných sporoch). Kauzálna príslušnosť Mestského súdu Bratislava III nie je daná ani v zmysle § 23, § 26, § 27, § 28 a § 29 CSP, lebo nejde o spor zmenkový a šekový, spor z nekalého súťažného konania a autorskoprávny spor, spor z hospodárskej súťaže, spor týkajúci sa rozhodcovského konania a ani o spor z burzových obchodov. Zo spisu tiež nevyplýva iné kritérium určenia miestne príslušného súdu, než je sídlo žalovanej právnickej osoby (§ 13 v spojení s § 15 ods. 1 CSP), nachádzajúce sa v obvode Mestského súdu Bratislava IV (§ 2 ods. 4 zákona č. 307/2014 Z. z.).

23. Na základe uvedeného dospel Najvyšší súd SR k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný a na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu je príslušný Mestský súd Bratislava IV podľa § 12 ods. 2, § 13 v spojení s § 15 ods. 1 CSP a § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z.

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.